

Фикҳ дарслари (232-дарс) Кимга намоз фарз бўлса уни вақтида адо этиши лозим

19:00 / 25.05.2023 3766

نَبِيٌّ بِبَيْتِ رَبِّهِ لَمْ يَضُرْفِ
رَبِّهِ وَلَا وَهْمٌ مَخْلُوعٌ وَلَا ضُرْفُ لَمْ
يَأْتِ، أَهْضَعٌ وَوَأَهْلُكَ، أَتِيءُ أَف
وَأَيَسَنٌ وَأُتَقَوْلُ أَقِاضُ إِذَا

تَسْتَأْف

Беш фарз ва витр орасида уларнинг ҳаммаси ёки баъзиси ўтиб кетганда тартибга риоя қилиш фарздир. Илло, вақт тор бўлиб қолса ёки унутса, ёхуд олтиадан зиёда бўлса, бундан мустасно.

Амр ила фарз ва вожиб бўлган нарсанинг айна ўзини вақтида бажариш «адо» дейилади.

Фарз ва вожиб нарсани вақтидан кейин бажариш «қазо» дейилади.

Дин ва ақлнинг тақозосига биноан, муслмон банда намозни ўз вақтида адо этиши лозимдир. Намозни узрсиз вақтида адо этмаслик катта гуноҳдир. Бу гуноҳни қазони ўқиш билан ювиб бўлмайди, балки тавба ҳам қилиш керак.

Ким намозни шаръий узр ила кечга қолдирса, гуноҳ эмас. Бундай шаръий узрнинг бири душман хавфи бўлса, бошқаси доянинг туғилаётган боланинг ҳалок бўлишидан қўрқишидир.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Хандақ уруши куни намозни орқага сурганлар.

هَلَلَا يَضَرُّ دُوعَسَمَ نُبَا نَع
نِي كِرْشُمُ لَانَا لَاقُ، هُنَع
يَلَصَ هَلَلَا لُوسَرَاوَلَعَش
عَبْرَا نَع مَلَسَوِ هِيَلَعُ هَلَلَا
يْتَحُ، قَدْ نَخَلَا مَوِي تَاوَلَص

هُلِّلَا عَاشَ أَمْرٌ لِيْلِلَا نَمَبَهَذ
مَاقَا مُثْ ، نَذَّافَ أَلَا بَرَمَاف
مَاقَا مُثْ ، زَهْظَلَا يِلَصَف
مَاقَا مُثْ ، رَصَعَلَا يِلَصَف
مَاقَا مُثْ ، بِرْعَمَلَا يِلَصَف
هَاورَ . عَاشَ عَلَا يِلَصَف
يِيَّاسٌ نَلَاوُ دَمَحْ أُوِيَّ ذِمَّرْتَلَا

Ибн Масъуд розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Хандақ куни мушриклар Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламни тўрт намоздан машғул қилишди. Ҳаттоки кечанинг Аллоҳ хоҳлаганичаси ўтди. Бас, у зот Билолга амр қилдилар. У азон айтди. Кейин иқома айтди, шунда пешинни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, асрни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, шомни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, хуфтонни ўқидилар».

Имом Термизий, Аҳмад ва Насоий ривоят қилишган.

Ухлаб қолиб ёки унутиб намозни ўтказиб юборган одам гуноҳкор бўлмайди.

هُلِّلَا يَضَرَّ عَدَاتَقِ يِبَا نَع
يِبَّنَلَلَا أُوْرَكَذَ : لَاقِ ، هُنَع

مَلَّسَ وَهَيَّلَ عُهُلًا يَلَّصُ
بِأَقْفٍ، أَلَّصَ لِنَعْمَ مَهْمُونَ
مُؤْنَلَا يَفَسِّيْلُهُنَّإِ
طَيَّرَفَّتْ لَأُمَّنَّإِ، طَيَّرَفَّتْ
يَسَنَ إِذِإِ، عَظَّقِيْلَا يَف
أَهْنَعَمَ أَنْ وَأَهْلَ صَمْكُذَحْأ
هَؤْرَ. «أَهْرَكَذَ إِذَا أَهْلَ صُيْلَفِ
يُئِئَسِّنْ لَأَوْيْ ذِمَّرْتَلَا

Абу Қатода розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васалламга намоздан ухлаб қолишларини зикр қилишди. Шунда у зот:

«Ухлаб қолиш камчилик эмас. Камчилик уйғоқликда бўлади. Агар бирортангиз намоздан ухлаб ёки ғофил қолса, уни эслаган заҳоти ўқиб олсин», дедилар».

Имом Насоий ва Термизий ривоят қилишган.

Банда ўз зиммасидаги амални адо ёки қазо қилмагунича мазкур амал унинг зиммасидан тушмай, қарз бўлиб тураверади.

هَلَلَا يَضَرُّ سَابِعَ نَبَا نَع
يَلَا لُجَرَءَاجَ : لَأَقِ أُمَّه نَع
هَيَلَعُ هَلَلَا يَلَصَّ يَبَّنَا
لُوسَرَّ أَي : لَأَقِفَ مَلَسَو
أَهَيَلَعُ وَتَتَّامُ يُمُّ نَا، هَلَلَا
؟ أَهَنَعُ هَيَضُقُ أَفَأُ، رَهَشُ مُوَص
هَلَلَا نِيَدَفُ : لَأَقِ، مَعَن : لَأَقِ
هَأَوْرُ . يَضُقِي نَأُ قَحَأُ
يِرَاخُبُ لَأُ

Ибн Аббос розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Бир киши Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб:

«Эй Аллоҳнинг Расули, онам вафот этди, унинг зиммасида бир ой рўза бор эди, унинг номидан қазосини тутайинми?» деди. У зот: «Ҳа. Аллоҳнинг қарзи тўланишга ҳақлироқдир», дедилар».

Имом Бухорий ривоят қилган.

Кимга намоз фарз бўлса-ю уни вақтида адо этмаса, қазосини ўқиши лозим бўлади. У намозни қасддан тарк қилиш ила гуноҳкор бўлади, аммо қазосини ўқиш лозимдир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.